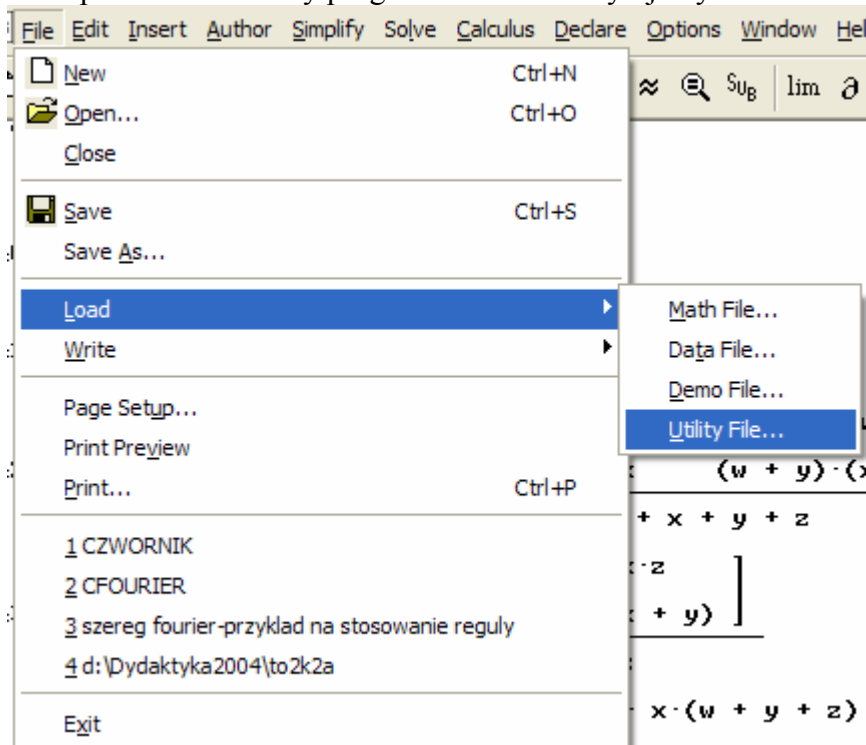

CZWÓRNIKI

Skrypt (**Czwornik.mth**) napisany w języku Derive (świetny program matematyczny).

Sposób użycia

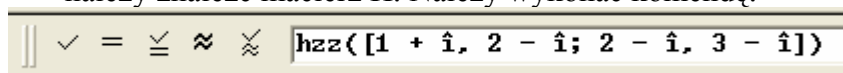
1. Przegrywamy skrypt Czwornik.mth do jakiegoś katalogu programu Derive.
2. Następnie uruchamiamy program Derive i wczytujemy Czwornik.mth jako Utility File.

3. Po wczytaniu dostępne są wszystkie funkcje zawarte w modułach. Podane zostaną dwa przykłady zastosowania.

A. Niech będzie zadana macierz **Z** czwórnika, np. $Z = \begin{bmatrix} 1+j & 2-j \\ 2-j & 3-j \end{bmatrix}$,

należy znaleźć macierz H. Należy wykonać komendę:

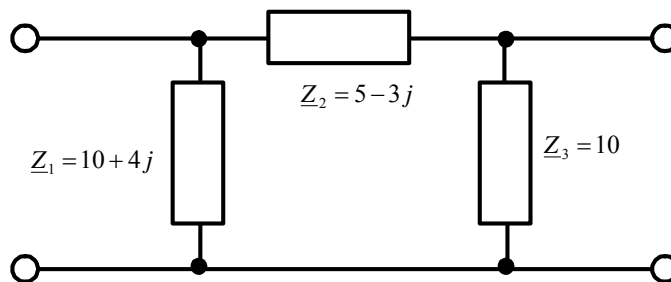
(znaczek **i** piszemy CTRL+i), po naciśnięciu = (lub w starszej wersji CTRL+B), otrzymuje się wynik:

$$\begin{bmatrix} -\frac{3}{10} + \frac{19 \cdot i}{10} & \frac{7}{10} - \frac{i}{10} \\ -\frac{7}{10} + \frac{i}{10} & \frac{3}{10} + \frac{i}{10} \end{bmatrix}$$

Jest to macierz H czwórnika.

B. Czwórnik typu Π pracuje między rzeczywistym źródłem napięciowym o impedancji $Z_g = 10 + j5$ a obciążeniem $Z_0 = 10 - j10$.

Wyznaczyć wzmocnienie skuteczne $\frac{U_2}{E_g}$. Czwórnik ma następujące wartości impedancji.

Należy wykonać komendę:

```
kusk(mzcp(10+4i,5-3i,10),10+5i,10-10i)
```

Po naciśnięciu = otrzymujemy wynik:

$$\frac{11908}{63473} - \frac{2336 \cdot i}{63473}$$

Jest to szukane wzmocnienie skuteczne (jeśli naciśniemy ~-wówczas otrzymamy wartość przybliżoną

$$0.1876073291 - 0.03680305011 \cdot i$$

Funkcje dostępne w module:

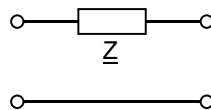
1. ZZY(**y**) - z podanej macierzy czwórnikowej **y** wyznacza macierz czwórnikową **z**,
2. ZZA(**a**) - z podanej macierzy czwórnikowej **a** wyznacza macierz czwórnikową **z**,
3. ZZH(**h**) - z podanej macierzy czwórnikowej **h** wyznacza macierz czwórnikową **z**,
4. ZZB(**b**) - z podanej macierzy czwórnikowej **b** wyznacza macierz czwórnikową **z**,
5. ZZG(**g**) - z podanej macierzy czwórnikowej **g** wyznacza macierz czwórnikową **z**,
6. AZZ(**z**) - z podanej macierzy czwórnikowej **z** wyznacza macierz czwórnikową **a**,
7. AZY(**y**) - z podanej macierzy czwórnikowej **y** wyznacza macierz czwórnikową **a**,
8. AZB(**b**) - z podanej macierzy czwórnikowej **b** wyznacza macierz czwórnikową **a**,
9. AZH(**h**) - z podanej macierzy czwórnikowej **h** wyznacza macierz czwórnikową **a**,
10. AZG(**g**) - z podanej macierzy czwórnikowej **g** wyznacza macierz czwórnikową **a**,
11. BZZ(**z**) - z podanej macierzy czwórnikowej **z** wyznacza macierz czwórnikową **b**,
12. BZY(**y**) - z podanej macierzy czwórnikowej **y** wyznacza macierz czwórnikową **b**,
13. BZA(**a**) - z podanej macierzy czwórnikowej **a** wyznacza macierz czwórnikową **b**,
14. BZH(**h**) - z podanej macierzy czwórnikowej **h** wyznacza macierz czwórnikową **b**,
15. BZG(**g**) - z podanej macierzy czwórnikowej **g** wyznacza macierz czwórnikową **b**,
16. YZZ(**z**) - z podanej macierzy czwórnikowej **z** wyznacza macierz czwórnikową **y**,
17. YZA(**a**) - z podanej macierzy czwórnikowej **a** wyznacza macierz czwórnikową **y**,
18. YZH(**h**) - z podanej macierzy czwórnikowej **h** wyznacza macierz czwórnikową **y**,
19. YZB(**b**) - z podanej macierzy czwórnikowej **b** wyznacza macierz czwórnikową **y**,
20. YZG(**g**) - z podanej macierzy czwórnikowej **g** wyznacza macierz czwórnikową **y**,
21. HZZ(**z**) - z podanej macierzy czwórnikowej **z** wyznacza macierz czwórnikową **h**,
22. HZY(**y**) - z podanej macierzy czwórnikowej **y** wyznacza macierz czwórnikową **h**,
23. HZA(**a**) - z podanej macierzy czwórnikowej **a** wyznacza macierz czwórnikową **h**,
24. HZB(**b**) - z podanej macierzy czwórnikowej **b** wyznacza macierz czwórnikową **h**,
25. HZG(**g**) - z podanej macierzy czwórnikowej **g** wyznacza macierz czwórnikową **h**,
26. GZZ(**z**) - z podanej macierzy czwórnikowej **z** wyznacza macierz czwórnikową **g**,
27. GZY(**y**) - z podanej macierzy czwórnikowej **y** wyznacza macierz czwórnikową **g**,
28. GZA(**a**) - z podanej macierzy czwórnikowej **a** wyznacza macierz czwórnikową **g**,
29. GZH(**h**) - z podanej macierzy czwórnikowej **h** wyznacza macierz czwórnikową **g**,
30. GZB(**b**) - z podanej macierzy czwórnikowej **b** wyznacza macierz czwórnikową **g**,

Parametry robocze czwórnika.

1. $ZWEJ(\mathbf{z}, z_0)$ - impedancja wejściowa czwórnika, $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_0 - imp. obciążenia,
2. $ZWYJ(\mathbf{z}, z_g)$ - impedancja wyjściowa czwórnika, $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_g - imp. generatora,
3. $KU(\mathbf{z}, z_0)$ - wzmacnienie napięciowe ($\underline{U}_2/\underline{U}_1$), $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_0 - imp. obciążenia,
4. $KI(\mathbf{z}, z_0)$ - wzmacnienie prądowe ($\underline{I}_2/\underline{I}_1$), $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_0 - imp. obciążenia,
5. $KUSK(\mathbf{z}, z_g, z_0)$ - skuteczne wzmacnienie napięciowe ($\underline{U}_2/\underline{E}_g$), $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_0 - imp. obciążenia, z_g - imp. generatora,
6. $KPSK(\mathbf{z}, z_g, z_0)$ - skuteczne wzmacnienie mocy (P_2/P_{gdys}), $\mathbf{z}$ - zadana macierz $\mathbf{z}$, z_0 - imp. obciążenia, z_g - imp. generatora,

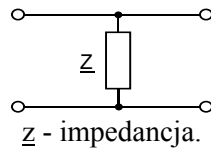
Macierze niektórych czwórników.

1. $MACZS(\underline{z})$ - wyznacza macierz $\mathbf{a}$ czwórnika:

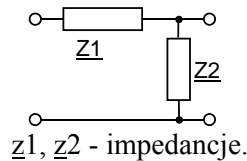
$\underline{z}$ - impedancja.

2. $MACZR(\underline{z})$ - macierz $\mathbf{a}$ następującego czwórnika:

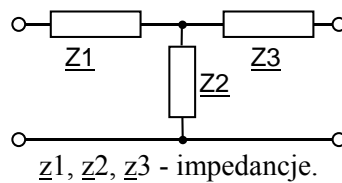
$\underline{z}$ - impedancja.

3. $MZCOL(\underline{z}_1, \underline{z}_2)$ - macierz $\mathbf{z}$ następującego czwórnika:

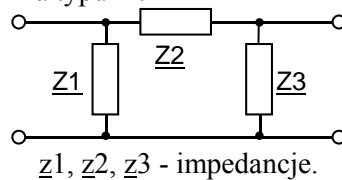
$\underline{z}_1, \underline{z}_2$ - impedancje.

4. $MZCT(\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3)$ - macierz $\mathbf{z}$ czwórnika typu T:

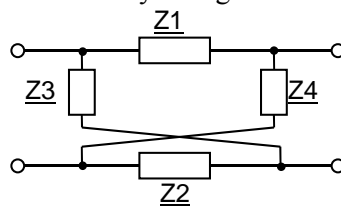
$\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3$ - impedancje.

5. $MZCP(\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3)$ - macierz $\mathbf{z}$ czwórnika typu II:

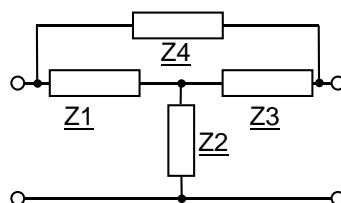
$\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3$ - impedancje.

6. $MZCK(\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3, \underline{z}_4)$ - macierz $\mathbf{z}$ czwórnika krzyżowego:

$\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3, \underline{z}_4$ - impedancje.

7. $MZCTZ(\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3, \underline{z}_4)$ - macierz $\mathbf{z}$ następującego czwórnika :

$\underline{z}_1, \underline{z}_2, \underline{z}_3, \underline{z}_4$ - impedancje.

8. $MZZYR(r)$ - macierz $\mathbf{z}$ żyratora, r - stała żyracji.

9. $MATI(n)$ - macierz $\mathbf{a}$ transformatora idealnego, n - przekładnia transformatora ($n : 1$).

Opracowane na podstawie skryptu Toria Obwodów W. Wolski, M. Uruski

Uwagi i ewentualne błędy proszę kierować na adres autora Czeslaw.Michalik@pwr.wroc.pl